

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO**

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 00

F: 01 478 90 21

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Republika Slovenija
Državni Zbor

Šubičeva ulica 4
1000 Ljubljana

gp@dz-rs.si

Številka: 001-12/2020/2

Datum: 26. 2. 2020

Zadeva: Odgovor na pisno poslansko vprašanje Jožefa Lenarta v zvezi z okoljevarstvenim nadzorom nad bioplinarnami

Veza: vaš dopis, št. 020-07/20-0238/0002 z dne 5. 2. 2020

Na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) smo prejeli pisno poslansko vprašanje Jožefa Lenarta v zvezi z okoljevarstvenim nadzorom nad bioplinarnami.

Ministrstvo je preučilo poslanska vprašanja iz delokroga ministrstva, tj. na prvo in drugo vprašanje, ki sta v pristojnosti Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljevanju: UVHVVR) in Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (v nadaljevanju: IRSKGLR ali Inšpektorat). Oba organa smo zaprosili za odgovore in v nadaljevanju podajamo prejete odgovore:

- 1. Ali je inšpekcijski nadzor nad uporabo nedovoljenega substrata učinkovit, glede na to, da me krajan iz mojega volilnega okraja, ki živijo v bližini bioplinarne obveščajo o uporabi italijanskih klavniških odpadkov?*

IRSKGLR ne nadzira vstopne surovine v bioplinarnah. Ta nadzor izvaja Inšpektorat RS za okolje in prostor ter UVHVVR, ki v nadaljevanju podaja pojasnila.

V Republiki Sloveniji deluje več bioplinarn od teh je 12 bioplinarn takšnih, ki kot surovino uporabljajo tudi živalske stranske proizvode (gnoj, ostanke živil, živalske ostanke, ... - v nadaljevanju ŽSP). Vse te bioplinarne so predmet uradnega nadzora, ki ga izvaja UVHVVR.

UVHVVR je pristojni organ za izvajanje EU zakonodaje s področja živalskih stranskih proizvodov (Uredba 1069/2009/ES in Uredbe 142/2011/EU). Bioplinarne, ki kot vhodno surovino uporabljajo snovi živalskega izvora, morajo biti odobrene v skladu s 24. členom Uredbe 1069/2009/ES, odobritev izvede pristojni območni urad UVHVVR. Odobritev se izvede v skladu z določili 4. člena Pravilnika o živalskih stranskih proizvodih, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 35/15 in 82/18).

V vlogi za odobritev mora izvajalec dejavnosti navesti, katero kategorijo živalskih stranskih proizvodov (v nadaljevanju: ŽSP) ter točno katero vrsto ŽSP bo uporabljal v postopku potvorbe v bioplin. Običajno bioplinarne uporabljajo gnoj in gnojevko (ŽSP kategorije 2) in/ali ŽSP kategorije 3, kjer gre običajno za odpadke iz gostinskih dejavnosti (pomije). V Sloveniji trenutno samo ena bioplinarna kot vhodno surovino uporablja ŽSP, ki nastanejo pri klanju živali. Bioplinarska naprava mora izpolnjevati vse predpisane pogoje, ki izhajajo iz Uredbe 1069/2009/ES in Uredbe 142/2011/EU. V teh uredbah so določene splošne higiensko-tehnične zahteve, zahteve glede sledljivosti, glede sistema vzpostavitve sistema za analizo tveganj in kritičnih kontrolnih točk (HACCP) in pogoji za dajanje presnovnih ostankov na trg. ŽSP kategorije 3 je potrebno pred vstopom v bioplinarski reaktor ustrezno obdelati (pasterizirati), zato morajo imeti take bioplinarske naprave ustrezno napravo za pasterizacijo oz. higienizacijo ter sistem za spremljanje in beleženje predpisanih parametrov. Termična obdelava za izrecno določene ŽSP kategorije 2 (gnoj, vsebina prebavnega trakta, mleko, proizvode iz mleka in kolostrum) ni potrebna, če OU Uprave takšno uporabo prepove oziroma odredi druge ukrepe zaradi varovanja zdravja ljudi in živali. Za ostale ŽSP kategorije 2 pa je predpisana predhodna obdelava po eni izmed predelovalnih metod.

Pred izdajo odločbe o odobritvi obrata komisija na mestu samem preveri izpolnjevanje vseh predpisanih pogojev.

Nadzor se izvaja na podlagi letnega plana dela UVHVVR, pogostnost nadzora pa se določi na podlagi ocene tveganja, ki ga pripravi pristojni območni urad UVHVVR za vsako bioplinarno posebej na začetku leta. Večina bioplinarn se pregleda vsaj enkrat letno. Ob nadzoru, ki ga izvajajo uradni veterinarji, se vsakič zahteve iz ŽSP zakonodaje.

Bioplinarne lahko kot vhodno surovino uporabljajo tudi ŽSP iz drugih držav članic. V kolikor uporabljajo snovi kategorije 3, mora tako pošiljko spremljati predpisan komercialni dokument. Za pošiljke kategorije 2 (gnoj, gnojevka, ...) iz drugih držav članic pa mora izvajalec dejavnosti pridobiti posebno dovoljenje v skladu z 48. členom Uredbe 1069/2009/ES. Na podlagi vloge, Glavni urad UVHVVR sprejem takih pošiljk dovoli, zavrne ali dovoli pod določenimi pogoji.

V kolikor se med rednim ali izrednim nadzorom (na podlagi prijave ali prejetih informacij) ugotovi, da bioplinarna uporablja ŽSP, za katere nima odobritve ali dovoljenja, uradni veterinar proti kršitelju uvede prekrškovni postopek. Ukrepi so odvisni od vrste kršitve, na podlagi ugotovljenih neskladnosti se lahko kršitelju izreče kazen ali pa začasno oziroma trajno prepove izvajanje dejavnosti.

2. Kakšen je nadzor nad gnojenjem njiv z izhodnim preostankom odpadnega blata iz bioplinarn, ki vsebujejo tudi nedovoljene snovi?

IRSKGLR vsako leto v spomladanskih mesecih opravi nadzor na vseh bioplinarnah in kompostarnah v Republiki Sloveniji. Od njih pridobi seznam prejemnikov digestata in komposta za tekoče in prejšnje leto. Na podlagi tega Inšpektorat opravi nadzor pri vseh posameznih uporabnikih, kjer preveri ali uporabniki imajo vso potrebno dokumentacijo za vnos digestata ali komposta na kmetijska zemljišča. Poleg tega vsako leto Inšpektorat opravi vzorčenje tal na kemijske parametre PAH, indikatorski PCB, težke kovine in skupni dušik s skupno gostoto tal na kmetijskih zemljiščih, kjer je bil uporabljen digestat.

Tako je v letu 2019 Inšpektorat opravil 301 pregled pri uporabnikih, ugotovil 50 nepravilnosti, izdal 51 ureditvenih odločb ter izrekel za 1.200 EUR glob. Poleg tega je opravil 10 vzorčenj tal, kjer pa je bil v enem primeru presežena vrednost kadmija in bakra, v enem pa cinka. Vira preseženih kovin ni mogoče dokazati. V primeru vzorca, kjer je bila presežena kritična vrednost bakra se predvideva, da je presežena vrednost posledica predhodne rabe kmetijskega zemljišča, ki jo je predstavljal vinograd, trenutna raba pa je trajni travnik. O rezultatih vzorčenja tal je bila obveščena UVHVVR, ki je opravila vzorčenje krme in ni ugotovila presežene vrednosti kovin. Ostali vzorci so bili skladni z mejnimi vrednostmi.

UVHVVR pojasnjuje, da je presnovne ostanke iz odobrenih bioplinarn dovoljeno uporabljati kot organsko gnojilo oz. sredstvo za izboljšanje tal na kmetijskih zemljiščih. ŽSP zakonodaja določa mikrobiološke standarde za presnovne ostanke (določena vsebnost za bakterije *Escherichia coli* oziroma *Enterobacteriaceae* ter odsotnost *Salmonelle*). V primeru dajanja na trg presnovnih ostankov mora biti le-ti ustrezno označeni. Kadar uporabniki gnojijo površine s presnovnim ostankom iz bioplinarn, ki uporabljajo kot vhodno surovino katerikoli ŽSP (razen izključno gnoja), pa morajo upoštevati čakalno periodo v trajanju vsaj 21 dni. V tem času je prepovedano krmljenje rejnih živali s krmnimi rastlinami bodisi neposredno s pašo bodisi s krmljenjem s košenimi krmnimi rastlinami z zemljišča, na katerem je bil uporabljen tak presnovni ostanek.

Bioplinarne morajo imeti seznam vseh prejemnikov presnovnega ostanka. Kadar je pri uporabi na zemljišču zahtevano upoštevanje čakalne periode, uradni veterinar bilateralno izmenja podatke z Inšpektoratom Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, ki vrši nadzor uporabe organskih gnojil na pašnih površinah, ter v maloprodaji.

S spoštovanjem,

dr. Aleksandra Pivec
ministrica